

Якимів М. В.
студентка 2-го курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОЦЕСУАЛЬНО-ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ АДВОКАТА ПРИ ВЕДЕННІ ЦИВІЛЬНИХ СПРАВ У СУДІ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ

Законність і обґрунтованість судового рішення, швидкість розгляду цивільної справи значною мірою залежать від повноти її підготовки до судового розгляду. тут закладається основа успішного вирішення судом спору про право чи іншої правової вимоги. в постанові Пленуму верховного суду України від 5 березня 1977 р. № 1 із змінами на 25 травня 1998 р. «Про підготовку цивільних справ до судового розгляду» підкреслено, що підготовка справ до судового розгляду – важлива самостійна стадія цивільного процесу, метою якої є забезпечення правильного і своєчасного вирішення цивільних справ. Підготовка кожної цивільної справи до розгляду в судовому засіданні, незалежно від її складності, є обов'язковою і повинна бути проведена в строки, передбачені ст. 146 цПк. Підготовка справи до судового розгляду є обов'язковою і при новому розгляді справи після скасування раніше постановленого рішення.

до подачі позову адвокат виконує значну і складну допроцесуальну роботу по вивченню матеріалів справи і написанню заяви.

вивчення матеріалів справи дає можливість адвокату: визначитися у правовій природі позову, його елементах і наявності необхідних підстав для реалізації права на пред'явлення позову, намітити склад сторін та інших осіб, які візьмуть участь в справі, та інших учасників процесу; визначити предмет доказування і докази для їх підтвердження, зібрати їх і подати судові з позовною заявою.

Позовна заява складається адвокатом у письмовій формі за визначеним ст. 137 цПк змістом. суддя, до якого надійшла заява з додатками, вирішує питання про її прийняття. відмова у прийнятті оформляється мотивованою ухвалою, яка може бути оскаржена адвокатом (ст. 136 цПк) за наявності у нього відповідного повноваження. З прийняттям позовної заяви виникають цивільні процесуальні правовідносини, у яких бере участь адвокат, котрий набуває прав і обов'язків процесуального представника.

При оформлених повноваженнях на ведення справи в суді адвокат відповідача може використати загальні процесуальні засоби захисту, передбачені статтями 99, 103 та іншими статтями цПК, а також спеціальні процесуальні засоби – заперечення проти позову і зустрічний позов. Заперечення проти позову подаються у письмовій формі за ініціативою відповідача і на вимогу судді (п. 2 ст. 143 цПК). Право на пред'явлення зустрічного позову може бути реалізоване адвокатом не пізніше як за три дні до судового засідання.

в стадії підготовки справи до судового розгляду процесуальні представники сторін та інших осіб, які беруть участь у справі, мають право заявляти суду клопотання про призначення експертизи, проведення огляду на місці, об'єднання і роз'єднання позовів та вирішення інших питань для забезпечення своєчасного і правильного вирішення справи.

розгляд та вирішення цивільної справи є основною, центральною стадією цивільного процесу. На цій стадії розвитку цивільно-процесуальної діяльності суд виконує завдання цивільного судочинства, що були поставлені перед ним і полягають в охороні прав і законних інтересів фізичних, юридичних осіб, держави шляхом всебічного розгляду та вирішення цивільних справ у повній відповідності з чинним законодавством (ст. 2 цПК).

Згідно із ст. 159 цПК розгляд цивільної справи відбувається у судовому засіданні з обов'язковим повідомленням осіб, які беруть участь у справі. Судове засідання проводиться в приміщенні суду, а з найбільш актуальних справ і справ, що мають широкий громадський інтерес, – безпосередньо на підприємствах, будовах, в установах, ксП та агрофірмах.

основним в поясненні є обов'язок сторін та їх процесуальних представників, пов'язаний з доказуванням підставності позову і заперечень на нього (ст. 30 цПК). активна участь сторін в доказовій діяльності регламентується процесуальними правами: при дачі свідком показань першими ставити йому запитання (якщо він викликаний за їх ініціативою), вимагати повторного його допиту, призначення очної ставки (ст. 182 цПК); бути ознайомленими судом з письмовими доказами, що є у справі, або протоколом їх огляду і дати на них пояснення (ст. 186 цПК); бути ознайомленими з речовими доказами із приверненням в разі потреби уваги суду до обставин, пов'язаних з їх оглядом, із занесенням до протоколу судового засідання; бути ознайомленими з протоколом доручень

(ст. 33 цПк) і дати свої пояснення по ньому (ст. 188 цПк); брати участь в огляді на місці речових і письмових доказів і подавати свої зауваження на його протокол (ст. 189 цПк); бути ознайомленими з висновками органу державного управління, з думкою громадської організації чи трудового колективу і ставити запитання їх представникам з метою тлумачення і доповнення висновку, а також з'ясування думки громадськості (статті 191, 192 цПк) тощо.

у даній стадії адвокат ставить перед собою задачу переконати суддів у своїй правоті за допомогою наявних доказів і інших доводів. Здійснюючи доказування в ході розгляду справи, адвокат повинний ставити своєю задачею сприяння судові в досягненні істини в справі. така допомога – не право, а обов'язок адвоката.

тому адвокат повинний постійно направляти дії свого довірителя шляхом рад, консультацій, допомагати у зборі доказів, давати їм попередню оцінку.

важливою частиною процесуально-правового положення представника є повноваження, які забезпечують його діяльність, спрямовану на виправлення допущених у протоколі судового засідання і в рішенні суду неточностей або неповноти (статті 198, 213-215 цПк).

Нарешті, адвокати мають право одержати від суду роз'яснення щодо змісту винесеного рішення та про строки і порядок його оскарження (ст. 212 цПк), а при неучасті в судовому засіданні одержати його копію (ст. 216 цПк).

Беручи участь у пошуку істини, адвокат не вправі забувати, що головною його задачею залишається надання правової допомоги своєму клієнту, і він не може діяти на шкоду йому. разом з тим ця односторонність не повинна заважати об'єктивності.